

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาด้านการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในกระบวนการผลิตงานหัตถกรรมไม้ของผู้ประกอบการ ในตำบลหนองควาย อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อศึกษากระบวนการผลิตงานหัตถกรรมไม้ การจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมของผู้ประกอบการในชุมชน ตำบลหนองควาย อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ รวมถึงวิเคราะห์และเสนอแนะแนวทางในการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมจากกระบวนการผลิตงานหัตถกรรมไม้ในชุมชน

การศึกษานี้เป็นการศึกษา โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ประกอบการหัตถกรรมไม้ในชุมชน และผู้ที่อยู่ในชุมชนใกล้เคียง ในหมู่บ้านตองกายและหมู่บ้านตองกายเหนือ ตำบลหนองควาย อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งมีจำนวนครัวเรือนรวมทั้งสิ้น 740 ครัวเรือน มีประชากรรวมทั้งหมด 1,750 คน เป็นหญิง 880 คน เป็นชาย 870 คน เป็นครัวเรือนที่ทำการผลิตงานหัตถกรรมไม้จำนวน 202 ครัวเรือน และอีก 538 ครัวเรือน เป็นชุมชนใกล้เคียงที่ไม่ได้ทำการผลิตงานหัตถกรรมไม้

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบที่มีต่อสิ่งแวดล้อมในชุมชนจากกระบวนการผลิตงานหัตถกรรมไม้ ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในกระบวนการผลิตงานหัตถกรรมไม้ในปัจจุบัน และแนวทางในการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมจากกระบวนการผลิตงานหัตถกรรมไม้ รวมทั้งจากการสัมภาษณ์ทั่วไปโดยตรงจากผู้นำในชุมชน โดยแยกเป็นแบบสอบถามของผู้ประกอบการผลิตหัตถกรรมไม้ จำนวน 132 ชุด และผู้ที่อยู่ในชุมชนใกล้เคียง จำนวน 225 ชุด แบบสอบถามได้รับตอบกลับมาครบทั้ง 2 แบบสอบถาม จากนั้นได้นำไปประมวลผลวิเคราะห์ทางสถิติ ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์หาผลประกอบด้วย การแจกแจงความถี่ การหาค่าร้อยละ การหาค่าเฉลี่ย และการหาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5.1 สรุปผลการศึกษา

การศึกษานี้ได้ออกแบบถาม 2 ลักษณะ สำหรับผู้ประกอบการผลิต และผู้ที่อยู่ในชุมชนใกล้เคียง ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ทั้ง 2 แบบสอบถาม มีข้อมูลสถานภาพทั่วไปคล้ายคลึงกัน

คือ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีจบระดับการศึกษาประถมหรือไม่ได้เรียนหนังสือ และผู้ที่อยู่ในชุมชนส่วนใหญ่จะเป็นเครือญาติกัน ด้านอาชีพมีความแตกต่างกันระหว่างผู้ประกอบการกับผู้ที่อยู่ในชุมชนใกล้เคียงคือจากแบบสอบถามผู้ประกอบการส่วนใหญ่จะทำงานหัตถกรรม ในขณะที่ผู้ที่อยู่ในชุมชนใกล้เคียงส่วนใหญ่จะมีอาชีพรับจ้างทั่วไป

สำหรับผลการวิเคราะห์แจกแจงข้อมูลของการศึกษาครั้งนี้ สามารถจำแนกได้เป็น 3 ประเด็น คือ กระบวนการผลิตงานหัตถกรรมไม้ของผู้ประกอบการ การจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในกระบวนการผลิตงานหัตถกรรมไม้ และแนวทางในการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมจากกระบวนการผลิตงานหัตถกรรมไม้ในชุมชน โดยมีรายละเอียดดังนี้

5.1.1 กระบวนการผลิตงานหัตถกรรมไม้ของผู้ประกอบการในตำบลหนองควาย อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่

ผู้ประกอบการผลิตงานหัตถกรรมไม้ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการประกอบอาชีพผลิตงานหัตถกรรมสูง และประกอบอาชีพผลิตหัตถกรรมเป็นหลัก วิธีการผลิตในชุมชนจะทำการผลิตแบบแยกส่วน โดยมีผู้ประกอบการที่รับจ้างผลิตและได้ค่าจ้างตามจำนวนชิ้นงานจำนวนมากน้อยจะขึ้นอยู่กับขนาดและความยากง่ายของชิ้นงาน

ผู้ศึกษาได้สรุปผลการศึกษาระบวนการผลิตงานหัตถกรรมไม้โดยแบ่งเป็น 2 ช่วง คือ ปัจจัยการใช้ในการผลิต และกระบวนการผลิต โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) ปัจจัยการผลิต

วัตถุดิบที่นำมาใช้ในการผลิตงานหัตถกรรมของผู้ประกอบการในชุมชนส่วนใหญ่ นำมาจากภายนอกชุมชน ซึ่งไม้ส่วนใหญ่ที่นำมาทำการผลิตในปัจจุบัน คือ ไม้มะม่วง จากที่ในอดีตคนในชุมชนจะผลิตงานหัตถกรรมจากไม้สัก จนไม้สักหายากและราคาแพง จึงมาเปลี่ยนเป็นไม้ฉำฉา และเปลี่ยนมาเป็นมะม่วงในปัจจุบันซึ่งสามารถหาได้ง่ายกว่า แต่ในปัจจุบันก็พบว่าผู้ประกอบการต้องหาไม้ที่เป็นวัตถุดิบในระยะทางที่ไกลขึ้นกว่าเดิม จากปริมาณไม้ที่ลดลง แต่ความต้องการยังคงมีมากขึ้น ทำให้ราคาไม้สูงขึ้นตามระยะทางการขนส่ง

เครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิตงานหัตถกรรมของผู้ประกอบการในชุมชนส่วนใหญ่ จะเป็นอุปกรณ์ของผู้ประกอบการเอง ซึ่งจะมีเป็นของตัวเองทุกคน ซึ่งนายทุนจะไม่มีหน้าที่หาอุปกรณ์ต่างๆ ให้ประกอบที่รับจ้างทำการผลิต นอกจากวัตถุดิบหรือไม้ ที่นายทุนจะนำมา

ส่งให้ผลิตเท่านั้น ซึ่งเครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิตของผู้ประกอบการในชุมชนมีดังนี้
ชุมชน เครื่องเคียน เหล็กเคียน เหล็กคว้าน เหล็กขัด เหล็กตัด ใช้สำหรับการเคียนขึ้นรูป
เครื่องกลึงเพื่อลอกเปลือกไม้ เลื่อยยนต์ และเตาอบคดสำหรับอบคดความชื้น ส่วนใหญ่เป็นของ
ผู้ประกอบการที่ทำการผลิตเองขายเองหรือนายทุน

แรงงานที่ เป็นผู้ผลิตงานหัตถกรรมในชุมชน ส่วนใหญ่คนในชุมชนจะทำการผลิต
งานหัตถกรรมเป็นอาชีพหลัก ซึ่งผู้ผลิตส่วนมากจะไม่ได้เรียนหนังสือ จึงอาจจะเป็นเหตุผลหนึ่งที่
ระดับการจัดการสิ่งแวดล้อมจากกระบวนการผลิตงานหัตถกรรมยังมีน้อยและระดับการรับรู้
ผลกระทบและการป้องกันตัวเองจากมลสารยังมีอยู่น้อย

2) กรรมวิธีการผลิต

ในขั้นตอนการผลิตงานหัตถกรรมของชุมชนตำบลหนองควาย ไม้ที่ได้มาจะมีการ
ตัดเป็นท่อนขนาดความยาวที่กำหนดไว้แล้วผู้ผลิตในชุมชนจะได้ทำการผลิตตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นตอนการลอกเปลือกไม้ ในขั้นตอนนี้ผู้ที่ทำการผลิตจะทำการลอกเปลือกไม้ให้
เหลือเนื้อไม้สีขาวซึ่งจะใช้วิธีการกลึงให้เป็นรูปทรงกระบอกตามขนาดต่างๆ และถ้าไม้ที่ได้มามี
ขนาดใหญ่หรือมีเปลือกหนามาก หรือมีรูปทรงไม่ได้ตามต้องการ ผลิตก็จะใช้เลื่อยยนต์ตัดแต่งมุม
และขอบให้ได้ตามต้องการเสียก่อนจึงจะนำมาใส่เครื่องกลึงแล้วกลึงให้ได้ทรงกระบอกที่ต้องการ
ซึ่งในขั้นตอนนี้จะทำการผลิตโดยนายทุนรายใหญ่ในชุมชน เนื่องจากรายละเอียดการทำงานมีน้อย
สามารถทำได้เร็ว จากนั้นนายทุนจะนำไม้ที่กลึงได้ขนาดแล้ว นำส่งให้แก่ผู้ที่ทำการผลิตในชุมชน
หรือบางส่วนก็จะมารับเอง โดยจะมีรูปแบบผลิตภัณฑ์หรือตัวอย่างให้ทำตามนั้น

ขั้นตอนการเคียนขึ้นรูป ผู้ผลิตส่วนใหญ่จะเป็นคนในชุมชน ซึ่งจะทำการผลิตอยู่
ในบริเวณบ้านของตนเองเป็น โดยจะมีอุปกรณ์และเครื่องมือเป็นของตนเอง ในขั้นตอนนี้จะต้องทำ
การกลึงหรือเคียน ให้ได้รูปทรงที่กำหนดโดยต้องใช้ความความละเอียดและความแข็งแรงของ
กล้ามเนื้อแขนเป็นอย่างดี จากนั้นจะต้องคว้านเอาเนื้อไม้ตรงกลางออกโดยจะมีเหล็กเพื่อใช้คว้าน
โดยเฉพาะ สุดท้ายในขั้นตอนนี้จะใช้เหล็กขัดเพื่อเก็บรายละเอียด ในขั้นตอนนี้การเคียนขึ้นรูปนี้
พบว่า เกิดอุบัติเหตุบ่อยครั้งต่อผู้ที่ทำการผลิต ซึ่งเกิดจากการขาดระบบป้องกันตนเองที่ดี

ขั้นตอนการประกอบชิ้นงาน ขั้นตอนนี้จะมีการประกอบ 2 แบบ แบบแรกจะ
ใช้กาวเพื่อยึดชิ้นส่วนไม้แต่ละชิ้นเข้าด้วยกันให้เป็นรูปทรงที่ต้องการ แบบที่สอง จะเป็นการใช้
เครื่องยิงตะปูอัดคดเพื่อต่อเชื่อมงานไม้ที่ต้องการความแข็งแรงคงทน เช่น การทำขันโตก เป็นต้น
ซึ่งเครื่องยิงอัดคดจะมีเสียงดังมาก แต่ผู้ปฏิบัติงานเองจะไม่มีอุปกรณ์ป้องกันเสียงเลย

ขั้นตอนการอบลดความชื้น ส่วนใหญ่เตาอบจะเป็นของนายทุนหรือผู้ผลิตรายใหญ่ ซึ่งจะใช้เศษไม้ที่เหลือจากการผลิตมาเป็นเชื้อเพลิงในการอบ โดยที่เตาอบส่วนมากภายในชุมชนไม่มีปล่องควัน ถึงจะอยู่บริเวณพื้นที่โล่งแต่ก็ยังคงอยู่ในบริเวณหมู่บ้าน ซึ่งทำให้ควันกระจายได้ช้า และยังถ้าเป็นฤดูที่มีความกดอากาศสูง เช่น ฤดูหนาว หรือในเวลาเช้า ควันไม่สามารถลอยขึ้นสูงได้ ในช่วงเวลานั้นควันจะปรกคลุมหมู่บ้านมากขึ้นและยาวนาน

หลังจากการทำการผลิตงานหัตถกรรมใน 4 ขั้นตอนดังกล่าวแล้ว ผู้ประกอบการรายใหญ่หรือนายทุนก็จะนำผลิตภัณฑ์ที่ได้ไปส่งขายยังโรงงานที่มีการสั่งซื้อมา โรงงานดังกล่าวจะนำผลิตภัณฑ์ที่ผลิตจากหมู่บ้านไปทำสี และส่งขายเป็นผลิตภัณฑ์ที่สมบูรณ์ต่อไป ซึ่งส่วนใหญ่จะส่งขายต่างประเทศ

3) ของเสียที่เกิดจากกระบวนการผลิต

ในการผลิตหัตถกรรมไม้ในชุมชน จะมีของเสียหรือมลสารเกิดขึ้นในทุกขั้นตอนการผลิต เริ่มตั้งแต่การกลึงปอกเปลือกไม้ จะมีปึกไม้เป็นขยะของเหลือใช้ซึ่งสามารถนำไปจำหน่ายได้ การเคียนขึ้นรูปจะเป็นขั้นตอนที่มีมลสารเกิดขึ้นมากที่สุด เช่น เศษไม้ จี้เคียน เสียงดัง และฝุ่นละออง ซึ่งเป็นมลสารที่ก่อปัญหาให้ทั้งผู้ประกอบการเอง และผู้ที่อยู่ในชุมชน สำหรับการประกอบชิ้นส่วนผลิตภัณฑ์จะมีมลพิษทางเสียงเป็นส่วนใหญ่ และการอบลดความชื้นผลิตภัณฑ์มีปัญหาที่สำคัญคือควันในช่วงฤดูหนาวที่จะลอยอยู่เต็มชุมชนในช่วงเวลาดังกล่าว จากปัญหาลี้ภัยแวดล้อมที่ได้กล่าวถึงผู้ประกอบการผลิตส่วนใหญ่ไม่รู้สึกรู้ว่าเป็นปัญหา ขณะที่ผู้ประกอบการอีกส่วนหนึ่งรู้สึกรู้ว่าเป็นปัญหาด้านขยะเศษวัสดุเหลือใช้มีความสำคัญมากที่สุด รองลงมาคือปัญหามลพิษทางเสียง

5.1.2 การจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในกระบวนการผลิตงานหัตถกรรมไม้ของผู้ประกอบการในชุมชน

การแพร่กระจายของมลพิษที่ส่งผลกระทบต่อผู้ที่อยู่ในชุมชนที่สำคัญคือสถานที่ตั้งของแหล่งแพร่กระจายมลพิษ ซึ่งสถานประกอบการงานหัตถกรรมไม้ของชุมชนส่วนใหญ่อยู่ติดกับตัวบ้าน ไม่มีการแบ่งแยกออกไปต่างหาก ทำให้มลพิษที่เกิดขึ้นส่งผลกระทบต่อผู้ที่อยู่ในชุมชนง่ายขึ้นนั่นเอง โดยสร้างเป็นเพียงโรงเรือนลักษณะเป็นแบบเปิดโล่ง ไม่มีผนังกั้น มุงหลังคาด้วยหญ้าคาหรือสังกะสี และใช้ผ้าทำเป็นที่กั้น โดยมีจุดประสงค์เพื่อป้องกันแดดและฝนมากกว่าเพื่อใช้ในการลดมลภาวะ ประเด็นการศึกษาครั้งนี้ได้พิจารณาถึงมลพิษที่เกิดขึ้นในกระบวนการผลิต คือ มลพิษที่เกิด

จากเสียง มลพิษที่เกิดจากอากาศ(ฝุ่นละออง/ควัน/กลิ่น) และมลพิษที่เกิดจากขยะวัสดุเหลือใช้ โดยสอบถามแบบปลายปิด(มีหรือไม่มีการจัดการ)แบ่งออกเป็น 17 ข้อ พบว่า ผู้ประกอบการที่ผลิตหัตถกรรมไม้ส่วนมากยอมรับว่ามีการจัดการสิ่งแวดล้อมในกระบวนการผลิตหัตถกรรมไม้ไม่น้อย อาจเป็นเพราะ (1) ผู้ประกอบการยังขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการจัดการสิ่งแวดล้อมและผลกระทบจากมลพิษที่เกิดจากกระบวนการผลิตหัตถกรรมไม้ที่มีต่อชุมชน (2) ความเคยชินและความสะดวกในการทำงานของผู้ประกอบการเอง (3) ข้อจำกัดในด้านพื้นที่ประกอบการซึ่งอยู่ภายในบริเวณบ้านพักอาศัย (4) เงินทุนในการใช้ปรับเปลี่ยนเครื่องมือวัสดุอุปกรณ์ในการผลิตที่สามารถลดมลพิษได้ อย่างไรก็ตามผู้ประกอบการผลิตให้ความสำคัญกับการจัดการเศษวัสดุเหลือใช้มากที่สุด อาจเป็นเพราะหากผู้ประกอบการไม่จัดการเศษวัสดุเหลือใช้ก็จะสะสมอยู่ในสถานที่ทำงาน ทำให้ไม่สะดวกในการทำงาน ในขณะที่ละเลยการจัดการมลพิษทางเสียงและอากาศ อาจเกิดจากความเคยชินของผู้ประกอบการ และเป็นสิ่งที่จับต้องไม่ได้ชัดเจน

5.1.3 การวิเคราะห์แนวทางในการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมจากกระบวนการผลิตงานหัตถกรรมไม้ในชุมชน

การจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมจากกระบวนการผลิตงานหัตถกรรมจากไม้ วิเคราะห์แจกแจงข้อมูลออกเป็น 3 ลักษณะ คือ การจัดการด้านการผลิตหัตถกรรมไม้ การมีส่วนร่วมกำหนดคุณภาพสิ่งแวดล้อมในชุมชน และการเข้ามามีส่วนร่วมของภาครัฐ ผลปรากฏว่า

(1) การจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมด้านกระบวนการผลิตงานหัตถกรรมไม้ ผู้ประกอบการและผู้ที่อยู่ในชุมชนใกล้เคียงมีความเห็นในการจัดการด้านกระบวนการผลิตแตกต่างกัน โดยผู้ประกอบการมุ่งการจัดการในเรื่องต้นทุน และความสะดวกในการทำงาน ขณะที่ผู้อยู่ในชุมชนใกล้เคียงต้องการที่จะจัดการในเรื่องของการลดการแพร่กระจายของมลสารที่เกิดขึ้นในการผลิต ซึ่งหากผู้ประกอบการหัตถกรรมไม้ทำตามที่ผู้อยู่ในชุมชนต้องการจะทำให้ต้นทุนในการผลิตของผู้ประกอบการสูงขึ้นเป็นจำนวนมาก

(2) การจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมด้านการมีส่วนร่วมของผู้ที่อยู่ร่วมกันในชุมชน ผู้ประกอบการและผู้ที่อยู่ในชุมชนมีความเห็นตรงกันในเรื่องการเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลสิ่งแวดล้อมของชุมชน และด้านการลดและนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ใหม่ ทั้งนี้เป็นเพราะผู้ที่ได้รับประโยชน์จากการเข้ามามีส่วนร่วมคือทั้งผู้ประกอบการและผู้ที่อยู่ในชุมชน ซึ่งต่างจากแนวคิดที่ผู้สร้างมลพิษควรเป็นผู้เสียค่าใช้จ่ายในการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ผู้ประกอบการมีความเห็นในระดับ

มาก ขณะที่ผู้ที่อยู่ในชุมชนใกล้เคียงมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด เป็นเพราะผู้ประกอบการคือผู้ที่ต้องเสียประโยชน์เนื่องจากเป็นผู้สร้างมลพิษโดยตรง ในขณะที่ผู้ที่อยู่ในชุมชนใกล้เคียงเป็นผู้ได้ประโยชน์จากแนวคิดนี้

(3) ความต้องการให้ภาครัฐเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชน พบว่าผู้ที่อยู่ในชุมชนใกล้เคียงมีความคิดที่จะจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชนมากกว่าผู้ประกอบการ อาจเป็นเพราะหากมีการจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชนแล้วจะทำให้ผู้ประกอบการต้องเสียค่าใช้จ่ายเป็นจำนวนมาก ทั้งการปรับเปลี่ยนอุปกรณ์เครื่องมือที่ป้องกันมลสาร หรือการจัดการหาสถานที่ทำงานใหม่ เพราะส่วนใหญ่จะมีสถานที่ประกอบการอยู่ภายในบริเวณบ้าน

อย่างไรก็ตาม ผู้ที่อยู่ในชุมชนทั้งผู้ประกอบการและผู้ที่อาศัยอยู่ในชุมชนมีความต้องการที่จะจัดการสิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้น แต่มีความต้องการจัดการในด้านที่แตกต่างกัน โดยที่ผู้ประกอบการมีความต้องการที่จะมุ่งจัดการเพื่อลดต้นทุนและภาระค่าใช้จ่ายของตนเอง ในขณะที่ผู้ที่อยู่ในชุมชนใกล้เคียงต้องการให้มีการจัดการเพื่อลดมลพิษสิ่งแวดล้อมที่อยู่ในชุมชน

จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ทำให้ผู้วิจัยได้ประสบการณ์และความรู้เพิ่มมากขึ้นนอกจากการได้ศึกษาในห้องเรียน คือ การนำความรู้ที่ได้รับมาประยุกต์ใช้และแก้ไขปัญหาในสถานการณ์จริง ทำให้ผู้วิจัยมีการคิดและการนำเสนออย่างเป็นระบบ และทำให้ทราบถึงชีวิตความเป็นอยู่ของผู้ที่อยู่ในชุมชนหนองความที่มีความเอื้ออาทรผูกพันกัน ตลอดจนความมีน้ำใจให้กัน ซึ่งเห็นได้จากการที่ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่ภาคสนามที่ประชาชนในชุมชนให้การต้อนรับเป็นอย่างดี และที่สะท้อนออกมายังผลการวิจัยที่ถึงแม้จะทราบว่าการผลิตหัตถกรรมไม่มีผลกระทบต่อสุขภาพหรือสิ่งแวดล้อมก็ยังไม่มีการร้องเรียนเพราะเกรงจะทำให้เพื่อนบ้านที่อยู่ในชุมชนได้รับความเดือดร้อน

5.2 อภิปรายผล

ในการอภิปรายผลได้นำผลการศึกษาของครั้งนี้ ทั้งจากแบบสอบถาม การสัมภาษณ์ และการลงพื้นที่ภาคสนามเพื่อสังเกตการณ์ มาใช้เปรียบเทียบกับแนวคิดการจัดการสิ่งแวดล้อม และผลงานของผู้ที่เคยศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อมในอดีต และพิจารณาถึงความเหมือนหรือแตกต่างจากแนวคิดหรือผลการศึกษาที่ผ่านมา โดยแบ่งออกเป็น กระบวนการผลิต การจัดการสิ่งแวดล้อม และความต้องการของผู้ที่อยู่ในชุมชน สามารถสรุปอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ดังนี้

5.2.1 กระบวนการผลิตงานหัตถกรรมไม้ของผู้ประกอบการในตำบลหนองควาย อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่

ในการผลิตหัตถกรรมไม้ในชุมชน มีลักษณะการผลิตแบบแบ่งงานกันตามความถนัดหรือการผลิตแบบแยกส่วน ทำให้ได้ปริมาณชิ้นงานที่เพิ่มขึ้นในขณะที่ขะยะที่เกิดจากการผลิตก็เพิ่มขึ้นด้วย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาเดิมของ เพ็ญศรี ภู่อุทัย (2526) ที่ศึกษาเรื่องอุตสาหกรรมไม้แกะสลักในอำเภอเมืองเชียงใหม่ พบว่า สภาพการผลิตที่มีการเปลี่ยนแปลงจากเดิม มาเป็นการผลิตแบบใหม่ คือ กระบวนการผลิตแบบแยกส่วน ทำให้เกิดการลดทักษะของคนงานลงจากเดิมที่มีทักษะความรู้ค่อนข้างรวมกลายเป็นการรับรู้เพียงบางส่วนการผลิตอยู่ในรูปแบบตามงานสั่งที่ต้องการการผลิตสิ่งเดียวกันซ้ำๆ กันเป็นจำนวนมากส่งผลให้เกิดการใช้วัตถุดิบในปริมาณมากและใช้แบบต่างๆ ว้างๆ เกิดปัญหาการขาดแคลนวัตถุดิบ และปัญหาขยะเศษวัสดุเหลือใช้มากขึ้น สาเหตุที่ปริมาณขยะเกิดเพิ่มมากขึ้นจากกระบวนการผลิต สอดคล้องกับการศึกษาของ เพ็ญศรี ภู่อุทัย เพราะการผลิตเฉพาะส่วน ทำให้วัตถุดิบที่เหลือจากชิ้นงานผู้ประกอบการผลิตจะไม่นำวัสดุที่เหลือจากการผลิตมาใช้ประโยชน์ จึงก่อให้เกิดเป็นขยะหรือวัสดุเหลือใช้ขึ้นมาเป็นจำนวนมาก

5.2.2 การจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในกระบวนการผลิตงานหัตถกรรมไม้ของผู้ประกอบการ

ในการศึกษาครั้งนี้ได้แบ่งการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมออกเป็น 3 ส่วน คือ

1) การจัดการสิ่งแวดล้อมทางเสียง จากผลการศึกษาพบว่าผู้ประกอบการส่วนใหญ่ละเลยการจัดการมลพิษทางเสียงด้านนี้ ซึ่งมลพิษทางเสียงเป็นสิ่งที่ถูกมองข้ามไปและจากลักษณะงานทำให้เป็นมลพิษที่จัดการยากที่สุด เพราะการทำหัตถกรรมไม้ต้องมีการเสียดสีกันของไม้กับเหล็ก รวมถึงเสียงของมอเตอร์จากขั้นตอนการเก็ยขึ้นรูป ทำให้ผู้ที่อยู่ในชุมชนใกล้เคียงได้รับความเดือดร้อนในมลพิษทางเสียงที่ก่อให้เกิดความรำคาญ และมีปัญหากระทบต่อสุขภาพ ทั้งในด้านประสาทรับรู้การได้ยินและระบบทางเดินหายใจ ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของมนัส สุวรรณ(2539) ที่ได้กล่าวถึงผลกระทบของมลพิษทางเสียงที่มีต่อมนุษย์ โดยแยกเป็น 2 ลักษณะคือ ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับประสาทหูโดยตรง ผลกระทบในประการแรกเกิดขึ้นเมื่อคนเราต้องรับฟังเสียงดังมากๆ และเป็นเวลานานๆ อาการที่อาจเกิดขึ้นกับประสาทหูคือ หูหนวก หรือหูตึง อาการเช่นนี้อาจเกิดขึ้นเป็นการชั่วคราวถ้าเสียงที่รับฟังไม่ดังมากเกินไป และผู้ฟังก็ไม่รับฟังนาน

เกินไป ถ้าผู้ฟังรับฟังเสียงดังมาก และนานอาจทำให้เยื่อหูขาดและมีอาการหูหนวกถาวรได้ สำหรับผลกระทบในประการหลัง คือ ผู้ที่รับฟังเสียงดังอาจมีอาการอ่อนเพลียทั้งทางร่างกายและจิตใจ เกิดอาการปวดศีรษะ คลื่นไส้ อาเจียน และยิ่งไปกว่านั้น คือ เกิดอารมณ์หงุดหงิดซึ่งอาจโยงไปถึงการเป็นโรคประสาทได้ อาการอื่น ที่มักพบเสมอๆ สำหรับคนที่ได้รับฟังเสียงดังนานๆ คือ การรู้สึกรำคาญ เสียขวัญ เสียสมาธิ โกรธ ประสิทธิภาพในการทำงานลดลง และการสั่งงานของประสาทขาดประสิทธิภาพ

2) การจัดการมลพิษทางอากาศ มลพิษทางอากาศเป็นอีกหนึ่งมลพิษที่ผู้ประกอบการผลิตและจัดการสิ่งแวดล้อม โดยผู้ประกอบการเน้นการจัดการที่มีผลกระทบต่อตนเอง คือการทำความสะอาดหลังการทำงาน การละเลยการจัดการสิ่งแวดล้อมทางอากาศของผู้ประกอบการทำให้ผู้ที่อยู่ในชุมชนใกล้เคียงได้รับผลกระทบอย่างมาก แบ่งเป็นได้รับผลกระทบด้านกลิ่นมากที่สุด รองลงมาคือ คว้น และฝุ่น ซึ่งจากแนวความคิดของ มนัส สุวรรณ (2539) ที่ได้กล่าวถึงผลกระทบจากมลพิษทางอากาศที่แตกต่างกันไปในแต่ละสถานที่ และชนิดของสารมลพิษ ทั้งนี้เพราะแต่ละสถานที่มีลักษณะต่างๆ ทางกายภาพ เช่น ภูมิอากาศ ความสูงต่ำของพื้นที่และลักษณะของการประกอบกิจกรรม สามารถสรุปผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมได้ 4 ประการคือ ก่อให้เกิดอุณหภูมิผกผันตามสูง ผลกระทบเรือนกระจก ผลกระทบต่อสุขภาพของมนุษย์ และผลกระทบต่อพืชและสัตว์อื่นๆ จากศึกษาครั้งนี้พบว่ามลสารที่เกิดจากกระบวนการผลิตส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมต่อดิน น้ำ และอากาศมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 23.77 รองลงมาคือพืชและสัตว์คิดเป็นร้อยละ 23.06

ปัญหามลพิษทางอากาศที่ได้รับทราบจากการศึกษาเป็นปัญหาที่สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ พรรณี ปันชัย (2547) เรื่องการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน: กรณีศึกษาโรงงานทำขนมจีนในตำบลจี่เหล็ก อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ ที่พบประเด็นปัญหาสิ่งแวดล้อมจากกิจกรรมการทำขนมจีนในชุมชน ซึ่งมีกระบวนการทำ 6 ขั้นตอน ขั้นตอนต้มแป้ง ขั้นตอนบดแล้วกรอง ขั้นตอนทำเส้นขนมจีน ขั้นตอนล้างทำความสะอาด ขั้นตอนคัดแยก ขั้นตอนขนส่ง ซึ่งประเด็นปัญหาจะมีทุกขั้นตอน ปัญหาที่มากที่สุด เป็นปัญหาน้ำทิ้งจากโรงงาน กลิ่น และคว้นเกิดจากกระบวนการทำขนมจีน สมพร คุ่มจอหอ (2540) ได้ศึกษาปัญหาการจัดการมลภาวะทางกลิ่นจากมูลสัตว์ในงานฟาร์มปศุสัตว์ของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลวิทยาเขตลำปาง มลภาวะทางกลิ่นจากมูลสัตว์ในฟาร์มมีผลกระทบต่อสุขภาพจิตและสุขภาพร่างกายของผู้บริหาร อาจารย์ ผู้สอนและนักศึกษา แต่มีผลกระทบน้อยต่ออาจารย์ผู้ปฏิบัติงานฟาร์มและคนงานฟาร์ม

ใจศรธาญ หิรัญพฤกษ์ (2540) ศึกษาการผลิตกระดาษสากับการพัฒนาเกษตรยั่งยืน : มุมมองทางด้านสังคม ซึ่งพื้นที่ศึกษาประกอบไปด้วย จังหวัดน่าน และจังหวัดลำปาง และจังหวัดเชียงใหม่ ได้พบปัญหาหลักถิ่นเหม็นของน้ำเสีย อันเนื่องมาจากการผลิตกระดาษสาบางขั้นตอน และสิริพัฒน์ ประดับศรีเดช (2544) ที่ศึกษาเรื่องการจัดการสิ่งแวดล้อมในโรงงานบดย่อยกระดาษพลาสติกในจังหวัดเชียงใหม่ ก็พบปัญหาหลักถิ่นเหม็นที่เกิดจากการรวบรวมพลาสติก การฟุ้งกระจายของฝุ่นขณะบดย่อยพลาสติก และเสียงดังของเครื่องจักรขณะบดย่อยพลาสติกกากของเสียที่มีจำนวนมาก จากการทบทวนงานวิจัยช่วง พ.ศ.2540-2547 ปัญหามลพิษทางอากาศ ยังคงเป็นปัญหาที่ผู้ก่อมลพิษละเลยอยู่ รวมถึงการวิจัยครั้งนี้ปัญหามลพิษทางอากาศ ก็ยังคงเป็นปัญหาที่ถูกละเลยอยู่ อาจเป็นเพราะความเคยชินของผู้ก่อมลพิษที่อยู่กับกลิ่นรานั้นมานานจนเคยชินทำให้ไม่รู้สึกรู้ว่ากำลังก่อปัญหาสิ่งแวดล้อมแก่ชุมชนที่อาศัยอยู่

3) การจัดการสิ่งแวดล้อมด้านขยะและของเหลือใช้ ในด้านการจัดการขยะและของเหลือใช้ของผู้ประกอบการ โดยผู้ประกอบการให้ความสำคัญในการจัดการมลพิษด้านนี้มากที่สุด อย่างไรก็ตามปัญหาขยะและของเหลือใช้ยังก่อปัญหาให้กับผู้ที่อยู่ในชุมชนเป็นอย่างมากเช่นกัน โดยทั่วไปขยะมูลฝอยมีผลกระทบต่อสภาวะแวดล้อม คือ เป็นแหล่งเพาะพันธุ์ของแมลงนำโรค ทำให้เกิดกลิ่นเหม็นและก่อให้เกิดความรำคาญ เป็นทัศนียภาพที่ไม่น่าดู เป็นที่รังเกียจแก่ผู้พบเห็น และผู้ที่อาศัยบริเวณใกล้เคียง ทำให้แหล่งน้ำสกปรกและเกิดการเน่าเสีย เป็นสาเหตุให้เกิดความเสื่อมโทรมของพื้นดิน ทำให้ดินมีคุณสมบัติเป็นดินด่างหรือดินกรดได้ ส่งผลต่อระบบนิเวศของน้ำทำให้สัตว์น้ำที่มีค่าบางชนิดสูญพันธุ์ไป ทำให้เกิดมลพิษแก่อากาศ ซึ่งสอดคล้องกับผลที่ได้รับจากการศึกษาคือ ผู้ที่อยู่ในชุมชนใกล้เคียงรู้สึกว่ขยะและของเหลือใช้ที่เกิดขึ้นทำให้เกิดความรำคาญเป็นที่รังเกียจ ส่งผลกระทบต่อสุขภาพของผู้ที่อยู่ในชุมชน มีผลต่อพืชและสัตว์ และมีผลกระทบต่อสภาพดิน น้ำ อากาศในชุมชน และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ พรณี ปิ่นชัย (2547) เรื่อง การจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน: กรณีศึกษาโรงงานทำขนมจีนในตำบลชีเหล็ก อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ ที่พบปัญหาจากกระบวนการทำขนมจีนของผู้ประกอบการ ไม่บำบัดน้ำทิ้งก่อนที่จะระบายลงสู่คลองสาธารณะ ทำให้เกิดปัญหาได้รับผลกระทบโดยตรงจากน้ำเสีย ขยะ กลิ่นคาว ที่เกิดขึ้นภายในชุมชน และDavid.T.Brown,(1993:1-16)(อ้างในพนิชชา สมฤทธิ์, 2547) รายงานว่าในการสร้างสรรค์กิจกรรมต่างๆ ของมนุษย์ สิ่งหนึ่งที่ต้องปรากฏควบคู่กันคือขยะมูลฝอยจากการพิจารณาความสอดคล้องกันของกับผลงานวิจัยของ พรณี ปิ่นชัย เกิดจากการเพิ่มการผลิตของผู้ประกอบการผลิต จึงทำให้เกิดปัญหาขยะและของเหลือใช้เพิ่มมากขึ้น

จากผลการศึกษาทำให้ทราบว่าปัญหาการจัดการสิ่งแวดล้อมของผู้ประกอบการมีผลกระทบต่อผู้ที่อยู่ในชุมชนใกล้เคียง และผู้ที่อยู่ในชุมชนใกล้เคียงรับทราบถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นในชุมชน แต่ชุมชนที่อยู่อาศัยกันส่วนใหญ่จะเป็นไปในลักษณะเครือข่าย หรือผู้รู้จักใกล้ชิดกัน จึงไม่มีการร้องเรียนหรือเรียกร้องให้ผู้ประกอบการมีการจัดการสิ่งแวดล้อมในกระบวนการผลิตให้ดีขึ้น โดยผู้ที่อยู่ในชุมชนใกล้เคียงอยู่ในลักษณะยอมรับถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นเนื่องจากมีความเกรงใจ เห็นใจซึ่งกันและกัน และถ้อยทีถ้อยอาศัยของผู้ที่อยู่ในชุมชนด้วยกัน แต่ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากกระบวนการผลิตไม่ได้รับการแก้ไขอาจก่อให้เกิดปัญหาลุกลามออกไปนอกชุมชนได้ จึงควรมีการจัดการสิ่งแวดล้อมในกระบวนการผลิตหัตถกรรมไม้ก่อนที่จะเป็นปัญหาลุกลามออกไปนอกชุมชน เพราะจะเป็นปัญหาที่แก้ไขได้ยากยิ่งขึ้น

5.2.3 แนวทางในการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมจากกระบวนการผลิตงานหัตถกรรมไม้ในชุมชน

โดยแบ่งการจัดการสิ่งแวดล้อมออกเป็น 3 ด้าน คือ

1) การจัดการด้านกระบวนการผลิตหัตถกรรมไม้

ผู้ที่อยู่ในชุมชนรวมทั้งผู้ประกอบการและผู้ที่อยู่ในชุมชนใกล้เคียงอยู่ มีความต้องการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในด้านกระบวนการผลิตในระดับมาก โดยสิ่งที่ผู้ที่อยู่ในชุมชนต้องการให้มีการจัดการมากที่สุดคือการคัดเลือกรูปแบบวัสดุที่เหมาะสมกับขนาดของชิ้นงาน ทั้งนี้เพื่อเป็นการลดขยะของเหลือใช้จากกระบวนการผลิตโดยตรง และเป็นการประหยัดต้นทุนในการผลิต ซึ่งสอดคล้องกับระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม (EMS) ในกระบวนการผลิตสินค้าและบริการสามารถก่อให้เกิดผลกระทบทางเศรษฐกิจหลายประการ ผลทางเศรษฐกิจเหล่านี้เองที่เป็นแรงจูงใจให้ผู้ประกอบการเลือกที่จะนำระบบ EMS มาปฏิบัติ เพื่อลดต้นทุนการผลิต และเพิ่มผลกำไรในการประกอบการ ได้ผลิตภัณฑ์ที่มีความสะอาด มีความปลอดภัยต่อสุขภาพอนามัยมากขึ้น จากการบริโภค สร้างภาพพจน์และชื่อเสียงที่ดีให้กับผลิตภัณฑ์และผู้ประกอบการ และก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด รวมถึงการรักษามาตรฐานคุณภาพด้วยการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินและปรับปรุงกระบวนการผลิตอยู่อย่างต่อเนื่อง

โดยงานวิจัยของ สมพร คุ่มจอหอ (2540) เรื่องปัญหาการจัดการมลภาวะทางกลิ่นจากมูลสัตว์ในงานฟาร์มปศุสัตว์ ของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลวิทยาเขตลำปาง เสนอให้มีการจัดการมลภาวะทางกลิ่นโดยต้องมีการแก้ไขปรับปรุงเพื่อลดมลภาวะจากมูลสัตว์ทั้งกระบวนการ

จัดการมลภาวะด้านต่างๆ ปัจจัยในการจัดการมลภาวะจากอุตสาหกรรมได้รับความสนใจจากฝ่ายบริหารของวิทยาลัยเขตจัดสรรงบประมาณในการจัดการมลพิษและปรับกระบวนการจัดการมลพิษให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และ พรณี ปันชัย (2547) ได้ศึกษาเรื่องการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน : กรณีศึกษาโรงงานทำขนมจีนในตำบลจี้เหล็ก อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ ได้ให้แนวทางการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมโดยควรมีการบำบัดน้ำทิ้งก่อนที่จะระบายลงสู่คลองสาธารณะ เพื่อที่จะใช้น้ำเพื่อการเกษตรต่อไป หลังจากปฏิบัติงานเสร็จแล้วควรทำความสะอาดโดยใช้สาร E.M. ปล่องควันไฟควรทำให้สูงกว่าเดิม งานวิจัยของทั้ง 2 ท่านได้ให้ความสำคัญกับการแก้ไขปรับปรุงกระบวนการผลิตให้มีการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาในครั้งนี้ที่ผู้ที่อยู่ในชุมชนมีความต้องการระดับมากที่จะปรับปรุงกระบวนการผลิตให้ดีขึ้น เนื่องเพราะการลดการเกิดมลภาวะทั้งในกระบวนการผลิตและหลังจากเสร็จสิ้นจากการผลิตจะทำให้มลพิษที่ถูกปล่อยออกไปลดลงอย่างมาก

2) การมีส่วนร่วมกำหนดคุณภาพสิ่งแวดล้อมในชุมชน

ผู้ที่อยู่ในชุมชนมีความต้องการตรงกันทั้งผู้ประกอบการผลิตและผู้ที่อยู่ในชุมชนใกล้เคียงที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลสิ่งแวดล้อมของชุมชนเป็นอย่างมากที่สุด โดยผู้ที่อยู่ในชุมชนใกล้เคียงต้องการที่จะให้ประชาชนควรเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลสิ่งแวดล้อมของชุมชน และผู้ประกอบการผลิตต้องการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการลดและนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ใหม่ ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ อนุรักษ์ ปัญญาวัฒน์ (2541) เกี่ยวกับการมีส่วนร่วม คือ โดยปกติแล้วการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการพัฒนาและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมนั้นมีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนนั้นตัวประชาชนจะเป็นผู้ทราบว่าเกิดปัญหาอะไร ตนเองต้องการอะไรและผลกระทบจากการพัฒนานั้นจะเกิดอะไรกับประชาชนในพื้นที่ การให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนานั้น จึงก่อให้เกิดผลดีต่อปัญหานั้นๆ ในลักษณะที่สามารถวิเคราะห์ปัญหาได้ตรงตามความเป็นจริง และเท่ากับเป็นการใช้ทรัพยากรที่สูญเปลืองไปในการพัฒนาอย่างคุ้มค่า เพราะถ้าหากประชาชนได้เกิดความรู้สึกว่าตัวเป็นเจ้าของสิ่งใดแล้ว ก็จะมีสำนึกในการดูแลและรักษาสิ่งนั้นต่อไปด้วย ซึ่ง Cohen, J.M. and Uphoff, N.T. (1997) ได้มีความเห็นว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของกลุ่มนั้นเกิดขึ้นในสามระดับ คือ ระดับแรกเป็นการเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องด้วยการให้อย่างเดียว ระดับที่สอง คือ การเริ่มรวมตัวเป็นกลุ่มเพื่อทำงานร่วมกัน และการมีส่วนร่วม ในระดับสูงสุดนั้น คือ การที่ประชาชนตระหนักแน่ชัดว่าตนเองต้องเป็นผู้ควบคุมสถานการณ์ที่มีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่

ของตนเองได้ และแนวความคิดของ เจมส์ คีดี ปิ่นทอง (2537) ได้กล่าวถึงขอบเขตของการเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา และสาเหตุของปัญหาในแต่ละชุมชน เพื่อการวางแผนดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการลงทุนและดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล

งานวิจัยที่มีแนวความคิดสอดคล้องกับการศึกษาครั้งนี้ คือ งานวิจัยของ ประสาน ตั้งสิกบุตร (2538) ที่ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้ให้แนวคิดไว้ว่าชุมชนจะพัฒนาอย่างยั่งยืนต้องเกิดขึ้นบนพื้นฐานของสัญญาของประชาชน ภายใต้จัดจำกัดของระบบนิเวศ โดยได้รับความช่วยเหลือจากภาครัฐ องค์กรเอกชน และองค์กรชุมชนด้วย และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติเพื่อความเหมาะสมกับการพัฒนา จะต้องผ่านการทำงานขององค์กรชุมชน การให้ข่าวสารสาธารณะอย่างต่อเนื่อง และมีการวิจัยศึกษาสภาพของชุมชน รวมถึงการติดตามเฝ้าระวังอย่างต่อเนื่อง และ พรรณี ปิ่นชัย (2547) ได้ศึกษาเรื่อง การจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน: กรณีศึกษาโรงงานทำขนมจีนในตำบลชีเหล็ก อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ ได้ให้แนวทางการจัดการปัญหาโดยผู้นำชุมชน ผู้ใหญ่บ้าน อบต. มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา ประชาชนที่อยู่ได้รับผลกระทบจากสิ่งแวดล้อมยอมมีความต้องการที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการกำหนดกฎเกณฑ์ต่างๆ เพื่อให้สิ่งแวดล้อมในชุมชนดีขึ้น เพราะหากให้ภาครัฐหรือผู้ก่อมลพิษเป็นผู้กำหนดแต่ฝ่ายเดียว อาจทำให้ไม่ได้ตามความต้องการ ผลการศึกษาครั้งนี้จึงได้สอดคล้องกับงานวิจัยที่ได้ทบทวนดังกล่าว

3) การเข้ามามีส่วนร่วมของภาครัฐ

ผู้ที่อยู่ในชุมชนมีความต้องการให้ภาครัฐเข้ามามีส่วนร่วมการจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชนรวมในระดับคะแนนมากที่สุด เนื่องจากในปัจจุบันการจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชนยังไม่สามารถกระทำได้ดีสัมฤทธิ์ผล เช่น ในชุมชนได้มีการออกคำสั่งห้ามไม่ให้มีการเผาขยะที่เกิดจากการผลิตหัตถกรรมไม้ เพราะควันมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในชุมชนมาก โดยเฉพาะช่วงเช้า หรือฤดูหนาว แต่ก็ยังมีผู้ประกอบการลักลอบเผาอยู่เรื่อยๆ เพราะชุมชนยังขาดบทลงโทษที่พอเพียง จึงทำให้ผู้ประกอบการไม่เกรงกลัวที่จะทำผิดคำสั่งห้ามของชุมชน ดังนั้นการเข้ามามีส่วนร่วมของภาครัฐจะทำให้ผู้ที่อยู่ในชุมชนให้ความนับถือเชื่อฟัง อีกทั้งรัฐยังมีความพร้อมในด้านบุคลากร ความรู้ เทคโนโลยีการจัดการสิ่งแวดล้อม ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ มนต์ สุวรรณ (2549) ที่ได้กล่าวถึงวิธีการดำเนินการจัดการ ควบคุม แก้ไขปัญหามลพิษโดยการดำเนินการด้านวิชาการและเทคโนโลยีการศึกษาค้นคว้าทางด้านวิชาการและเทคโนโลยีสมัยใหม่ เทคโนโลยีที่นำมาใช้จะต้อง

มีประสิทธิภาพ ประหยัด และเหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่น ควรมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้เป็นเทคโนโลยีที่เหมาะสม สำหรับเทคนิคในการควบคุมและกำจัดของเสียเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ คือ การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงกระบวนการผลิต การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงผลผลิตทดแทนของเดิมที่อาจเป็นพิษเป็นภัยเป็นอันตรายต่อสภาวะแวดล้อมได้ การนำของเสียกลับมาใช้ใหม่ การกำจัดของเสียให้หมดไป การแยกของเสียที่กำจัดได้ยากนำไปเก็บไว้ไม่ให้เกิดอันตรายต่อสิ่งแวดล้อม และการปรับปรุงคุณภาพของเสียก่อนปล่อยสู่สิ่งแวดล้อม ตลอดจนการให้การศึกษาและประชาสัมพันธ์ เพื่อให้ประชาชนมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อม และการส่งเสริมความร่วมมือและประสานงานระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม

งานวิจัยที่มีผลการศึกษาที่สอดคล้องกับการศึกษาครั้งนี้ คืองานวิจัยของ พูลผล สมุทรทัย (2547) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการจัดการกับสิ่งแวดล้อมในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ เสนอว่าควรส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้ประกอบการเป็นผู้ประสานงานกับผู้ที่เกี่ยวข้องช่วยกันรณรงค์ให้เกิดความตระหนักถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมด้านวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมทั่วไปของเมืองเชียงใหม่ควบคู่กันไป เพื่อให้ประชาชนเกิดความรู้และความสำนึกถึงปัญหาสิ่งแวดล้อม โดยใช้หลักการมีส่วนร่วมและความรับผิดชอบในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ ภาครัฐเป็นที่ยอมรับแก่ทั้งผู้ที่ก่อมลพิษและผู้ที่ได้รับผลกระทบจากมลพิษ อีกทั้งมีศักยภาพมากพอที่สามารถเป็นแกนนำในการจัดการสิ่งแวดล้อมที่เสียได้ ภาครัฐจึงได้รับการยอมรับให้เป็นเจ้าภาพในการจัดการสิ่งแวดล้อมจากทั้งสองฝ่าย

5.3 ข้อเสนอแนะ

เมื่อพิจารณาปัญหาสิ่งแวดล้อมในกระบวนการผลิตงานหัตถกรรมไม้ที่เกิดขึ้น ร่วมกับความต้องการจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชนของผู้ประกอบการและผู้ที่อยู่ในชุมชนใกล้เคียง ที่ได้จากการสำรวจความคิดเห็น การสัมภาษณ์ และการลงพื้นที่ภาคสนาม เมื่อนำมาพิจารณาร่วมกับแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องสามารถกำหนดแนวทางการจัดการสิ่งแวดล้อมในกระบวนการผลิตหัตถกรรมไม้ของชุมชน โดยที่การจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชนจะต้องอาศัยความร่วมมือกันทั้ง 3 ฝ่าย ได้แก่ ผู้ประกอบการ ผู้ที่อยู่ในชุมชน และภาครัฐ โดยภาครัฐต้องเป็นเจ้าภาพร่วมกับผู้นำชุมชนตามธรรมชาติ ซึ่งมีข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยดังนี้

1. ควรส่งเสริมให้มีการนำเศษไม้ที่เกิดขึ้นในหมู่บ้านนำกลับมาใช้ใหม่อีกครั้ง โดยการให้ความรู้ และส่งเสริมการทำผลิตภัณฑ์ของเหลือใช้จากเศษไม้ที่เกิดขึ้น เช่น การทำถ่านอัดแท่งเพื่อขายและใช้ประโยชน์ในชุมชน การเพาะเห็ดจากขี้เียน ผลิตไม้อัดหรือเฟอร์นิเจอร์จากเศษไม้ เพื่อเป็นการส่งเสริมรายได้ และลดปัญหาการว่างงานในชุมชน

2. นำผู้ประกอบการผลิตหัตถกรรมไม้ทั้ง 202 ครัวเรือน มารวมทำการผลิตในบริเวณพื้นที่เดียวกันเพื่อสะดวกในการจัดการควบคุมสิ่งแวดล้อม

3. จัดหาทุนให้ผู้ประกอบการในการปรับปรุงเครื่องมือเครื่องใช้ที่มีเทคโนโลยีสีเขียว เพื่อให้สามารถลดการกระจายมลสารที่มีผลต่อสิ่งแวดล้อม

4. อบรมความรู้ด้านการผลิตเพื่อลดมลสารที่เกิดขึ้นจากการผลิตหัตถกรรมไม้ และให้ความรู้ด้านสาธารณสุขสิ่งแวดล้อมแก่ชุมชน จะทำให้ผู้ที่อยู่ในชุมชนทราบถึงผลเสียที่เกิดจากมลสารที่เกิดขึ้นจากกระบวนการผลิตหัตถกรรมไม้

5. เพื่อให้การแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมชุมชนนั้นได้ผลสำเร็จอย่างยั่งยืน จะต้องเน้นที่การป้องกันและคุ้มครองสิ่งแวดล้อมมากกว่ารอให้เกิดปัญหาจึงแก้ไข วิธีป้องกันที่ควรนำไปใช้ คือ การปลูกจิตสำนึกให้ประชาชนเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม รักและหวงแหนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่น การเพิ่มความเอาใจใส่และความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่รัฐในการสอดส่องดูแลและแก้ไขปัญหา รวมทั้งหน่วยงานที่มีอำนาจจะต้องออกกฎระเบียบเพื่อคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยจะต้องมีการบังคับใช้กฎระเบียบอย่างเข้มงวดด้วย และประการสำคัญจะต้องให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมชุมชน

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรจะมีการศึกษาความเป็นไปได้จากข้อเสนอแนะข้างต้น เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจและการดูแลสิ่งแวดล้อมในชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ควรจะมีการศึกษาบทบาทของภาครัฐในการเข้ามาดูแลจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในชุมชนที่ทำการผลิตงานหัตถกรรมไม้ เพื่อให้การทำงานของภาครัฐสัมพันธ์กับการดูแลคุณภาพสิ่งแวดล้อมในชุมชน

3. ควรจะมีการศึกษากระบวนการนำเศษวัสดุเหลือใช้จากงานหัตถกรรมไม้กลับมาใช้ประโยชน์ในด้านต่างๆเพื่อลดปริมาณขยะและเพิ่มรายได้ในชุมชน

4. ควรจะมีการศึกษาระดับการรับรู้ปัญหาผลกระทบจากกระบวนการผลิตงานหัตถกรรมไม้ของคนในชุมชนที่ส่งผลต่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมของคนในชุมชน